

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk Miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Kajbjerg Skov
Natura 2000-område nr. 117
Habitatområde H101

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Fyn

Forsidefoto:

Kajbjerg Skov har stedvis fine skovbryn ud mod strandvolde med flerårige planter

Fotograf: Erik Vinther

ISBN: 978-87-7564-820-7

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	6
1.2.2 Andre relevante planer	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	9
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	9
1.4.2 Befolkningen	10
1.4.3 Menneskets sundhed	10
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	10
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	10
1.4.6 Landskab.....	11
1.4.7 Arter	11
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	11
1.5 Eksisterende miljøproblemer	11
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	12
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	13
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	13
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	16
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	16
1.10 Overvågning	18

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 117, Kajbjerg Skov er udpeget som habitatområde nr. 101 Kajbjerg Skov. Natura 2000-området ligger på Østfyn.

Natura 2000-område N117 er ikke placeret nær den danske grænse, og udpegningsgrundlaget indeholder ikke trækfugle eller arter, som bevæger sig på tværs af landegrænser.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består udelukkende af tiltag, som vurderes at kunne påvirke lokalt. Som eksempler kan nævnes bekæmpelse af invasive arter som rynket rose på kystnaturtyper eller udlægning af urørt skov. Området er ikke biologisk eller geografisk forbundet med områder, herunder Natura 2000-områder, i udlandet.

Det vurderes derfor, at planen ikke har grænseoverskridende påvirkning.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for Natura 2000-område nr. 117, Kajbjerg Skov, beskriver overordnet set et program for en plejeindsats, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget. Indsatsen beskrevet i planen medvirker ligeledes til at bekæmpe invasive arter.

En realisering af indsatsprogrammet sikrer synergi til evt. indsatser for øvrige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget og forventes ligeledes at have gavnlig effekt på andre arter, som findes i området.

Der beskrives ligeledes en indsats for at skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne for eksempel ved at skabe en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser og aftaler om naturnationalparker.

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for området, på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover forventes det, at de planlagte indsatser har en positiv effekt for den øvrige natur og arter, der findes i området, og planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt, ligesom den bidrager til at skabe flere muligheder for naturoplevelser for befolkningen.

Desuden vil Natura 2000-planen kunne bidrage positivt til menneskers sundhed ved genskabelse af økosystemtydelser og medvirke til en øget landskabelig værdi i området.

Områdets økologiske integritet sikres ved hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje, lav belastning med næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, samt gode etableringsmuligheder for arterne.

Mål for forbedring af vandkvaliteten, fx i form af reducere af kvælstof og miljøfremmede stoffer, sikres gennem vandområdeplanlægningen.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplementere og understøtte den eksisterende fredning og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.

Målet er, at Kajbjerg Skov fortsat vil være domineret af løvskov, med en artsrig urtevegetation, hvor skovnaturtyperne og de lysåbne naturtyper udgør et sammenhængende naturområde ud mod kysten.

Skov- og lysåbne naturtypers areal sikres. Områdets naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus sikres og søges udvidet og sammenkædet, hvor de naturgivne forhold gør det muligt. I dette område med fokus på skovnaturtyperne bøg på muld (9130), ege-blandskov (9160), elle-askeskov (91E0) og surt overdrev (6230)

Skovens småsøer sikres en artsrig undervandsvegetation med gode levesteder for stor vandsalamander.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning, gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne. Derudover sikres god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredsskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

Natura 2000-område N117 er beliggende i vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af spillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegnings af nationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om nationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af nationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af nationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelsehensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om nationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer

gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Naturtypen strandvold med flerårige planter (1220) er i god naturtilstand, da der er naturlig dynamik langs kysten og en relativt bred strandvold med god struktur. Der er dog en smule tilgroning med invasive arter.

Hele arealet med surt overdrev (6230) er i moderat naturtilstand, oftest på grund af tilgroning og invasive arter.

Der er kortlagt tre skovnaturtyper i Natura 2000-området: bøg på muld (9130), ege-blandskov (9160) og elle- og askeskov (91E0).

Andelen af store træer er generelt lavt. I det mest af skoven er der registreret fra under ét til mellem ét og fem store træer pr. ha. I ca. 1/5 af arealet med bøg på muld (9130) og 1/4 af arealet med ege-blandskov (9160) er der dog over seks store træer pr. ha.

Mængden af stående dødt ved er lav. På det meste af arealet er der fra under ét til mellem ét og fem døde træer pr. ha. Mest stående dødt ved ses i områdets bøg på muld (9130), hvor der på mindre end fem procent af arealet er mellem seks og ti døde træer pr. ha.

Mængden af liggende dødt ved er generelt lavt. På det meste af arealet er der fra under ét til mellem ét og fem store stykker liggende dødt ved pr. ha. Mest liggende dødt ved ses i skovnaturtyperne bøg på muld (9130) og elle- og askeskov (91E0), hvor der på omkring 15 procent af arealet er mellem seks og ti store stykker liggende dødt ved pr. ha.

Jævnfør den seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitattyperne.

I Natura 2000-område N117 er der kortlagt 5 småsøer med habitatnaturtypen *næringsrig sø (3150)*. Én har god naturtilstand, én har moderat tilstand, mens der ikke er lavet tilstandsberegning for de sidste tre. Søerne ligger alle i skov, og ligger mere eller mindre i skygge af træer. Det betyder, at vegetationen i søerne typisk er sparsomt udviklet. Blandt planterne i søerne findes arter som vandranunkel, vandstjerne og vandrøllike. Søen i god naturtilstand er uden væsentlig skyggepåvirkning, mens søen i moderat tilstand blandt andet har tilgroning med trådalger.

I området er der også kortlagt én sø af habitatnaturtypen *kransnålalge-sø (3140)*, som er i moderat naturtilstand. Den moderate naturtilstand skyldes, at søen har tilløb via dræn, en udbredt forekomst af trådalger, samt en væsentlig skyggepåvirkning fra træer/buske.

Stor vandsalamander er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N117, og arten er konstateret i to af områdets søer. Der er kortlagt fire levesteder for stor vandsalamander i området. To af dem har god naturtilstand, mens to har moderat naturtilstand. Søerne med god naturtilstand har begrænset skyggepåvirkning, og en forholdsvis veludviklet vegetation i - og omkring søerne. De

to søer i moderat tilstand er vurderet som næringsbelastede, med skyggepåvirkning samt tilgroning med trådalger. Der er ikke konstateret fisk i søerne.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at tilstanden for strandvold med flerårige planter (1220) og surt overdrev (6230) forringes på grund af tilgroning og udbredelse af invasive arter, og at levestederne for stor vandsalamander forringes.

Manglende realisering af indsatser som urørt skov og skovnaturtypebevarende drift og pleje kan yderligere betyde, at flere strukturer, der understøtter biodiversitet i skov, så som flere store træer og mere dødt ved, ikke sikres eller skabes til gavn for skovnaturtyper og arter tilknyttet skov.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer. Dette kan for befolkningen betyde, at de ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet, samt at de rekreative aktiviteter, som f.eks. motion kan blive mindre attraktive, og dermed udebliver den positive effekt på befolkningens sundhed.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen bidrager, ud over sikring af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for området, generelt til at sikre de øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området, idet Natura 2000-planerne generelt medvirker til at etablere gunstige forhold for naturen. Hermed bidrager Natura 2000-planerne også til at opnå biodiversitetskonventionens mål om at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares, ligesom planen bidrager til at sikre levesteder for arter, der er beskyttet i medfør af generelle fredningsbestemmelser. Planens indsats om at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper, bidrager til at sikre en hensigtsmæssig naturtilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget og for øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området. Planens indsats om udarbejdelse af en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter bidrager positivt i forhold til forvaltning af arterne.

Natura 2000-planen indeholder indsatser, der skal sikre en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje i området hvilket bl.a. har til formål, at der skabes bedre vilkår for flere naturtypekarakteristiske arter og bedre levesteder for områdets fauna. Ophør af drift i skovene, vil over tid ændre i bl.a. mængden af dødt ved og andelen af store træer, hvilket er faktorer der har betydning for biodiversiteten. En indsats for bekæmpelse af invasive arter på strandvolde med flerårige planter (1220) og surt overdrev (6230), vil skabe mere plads til de naturtypekarakteristiske planter og forbedrede forhold for de øvrige arter der er tilknyttet naturtypen.

Endelig vil en indsats om løbende opdatering af vidensgrundlag for arter og naturtyper fortsættes til gavn for området flora og fauna.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000 område N117 Kajbjerg Skov er beliggende i Nyborg Kommune, der har et indbyggertal på 31.900. Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende natur på områdets udpegningsgrundlag. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Visse indsatser f.eks. mulig udlægning til urørt skov, kan have betydning for offentlighedens adgang.

Planen forventes at give mulighed for større naturoplevelser for besøgende i området, da der med gennemførelse af planen vil ske en forbedring af naturtilstanden.

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus på langt sigt. Natura 2000-planen vil potentielt kunne medføre, at den rekreative udnyttelse af områder udlagt til urørt skov ændrer sig, ligesom der vil være øget fokus på formidling af naturen til gavn for brugere af området. Kajbjerg Skov er en privat skov, og der er adgang for offentligheden i henhold til lov om naturbeskyttelse. Kendskab til naturen og dens værdier vil kunne medvirke til at skabe incitament til en større rekreativ udnyttelse af områderne.

Desuden bevirker planens indsatser om at sikre og forbedre området naturtyper og arter, at der generelt kan ske en forbedring af området biodiversitet og genskabelse af mere robuste økosystemer. Dette kan generelt påvirke menneskets sundhed ved forbedring og genskabelse af økosystemydelse som bidrager med fx vand, træ, luftrensning, jordbundsdannelse, bestøvning mm.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Som en del af indsatsen med udlægning af urørt skov kan der blive etableret en for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi, hvilket lokalt kan få betydning for overflade- og grundvand.

Planen vil kunne påvirke kystvande, søer og vandløb positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området.

Det vurderes, at Natura 2000-planens sikring af den eksisterende udpegede natur i området, med bl.a. udlægning af urørt skov samt sikring af en hensigtsmæssig drift og pleje af arealerne og arternes levesteder ikke vil påvirke jordbunden eller luftkvaliteten i området, væsentligt.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

I dette Natura 2000-område er der bl.a. registreret et stort antal rundhøje i skovene. Der er både fredede og ikke fredede fortidsminder.

Natura 2000-planens indsatser omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, hvilket potentielt kan påvirke adgangen til og kvaliteten af områder, som har betydning for befolkningen. Planen vil ligeledes kunne påvirke kulturarv i form af bl.a. pleje af fortidsminder.

Det vurderes, at realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram ikke vil have nogen væsentlig indflydelse på materielle goder og kulturarv i området, herunder betydning for fortidsminder, bygninger og arkitektur.

1.4.6 Landskab

Kajbjerg Skov ligger på Østfyn ud til Storebæltskysten syd for Nyborg og består hovedsageligt af skov, som stedvis har en artsrig bundflora med flere arter af orkideer. Kajbjerg Skov indeholder store forekomster af naturtypen bøg på muld. De øvrige skovnaturtyper i området, bøg på mor, ege-blandskov samt elle- og askeskov findes spredt i skoven. Skoven afgrænses ud mod Storebælt af naturtypen strandvold med flerårige planter samt surt overdrev. Kajbjerg Skov er desuden levested for stor vandsalamander.

Fra stien langs kysten er der vid udsigt over Storebælt og kysten ved Nyborg og Slipshavn.

Det vurderes, at planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, for eksempel, hvis der udlægges urørt skov eller ændres i hydrologien i landskabet.

1.4.7 Arter

Natura 2000-området består primært af skovnaturtypen bøg på muld (9130). I skoven er der stedvist en rig urteflora med flere arter af orkideer og den sjældne kæmpe-rapgræs.

Skoven er levested for stor vandsalamander, der har sine levesteder i områdets vandhuller og fugtige arealer. Stor vandsalamander er opført på habitatdirektivets bilag II og IV.

Natura 2000-planen vil kunne påvirke Bilag IV-arter, arter på udpegningsgrundlaget, arter som lever i tilstødende områder m.fl., da planen indeholder indsatser til forbedring af habitater og levesteder for arter.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Natura 2000-området er omfattet af landskabsfredningen Holckenhavn Gods. Natura 2000-planen indeholder indsatser, der kan påvirke naturværdier og naturbeskyttelse positivt.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Den lysåbne naturtype strandvold med flerårige urter (1220) er i god naturtilstand, mens naturtypen surt overdrev (6230) er i moderat naturtilstand på grund af tilgroning. Der er tilstedeværelse af den invasive art rynket rose på begge naturtyper.

For de lysåbne naturtyper er der behov pleje for at hindre tilgroning med høje græsser/urter og vedplanter. Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter. Invasive plantearter er ikke-hjemmehørende arter, der fortrænger naturlig vegetation. Forekomst af invasive arter er en trussel, fordi arterne breder sig hurtigt og udkonkurrerer de arter, der er karakteristiske for naturtyperne. Invasive arter er særlig et problem i kyst- og klitnaturtyperne samt på hederne.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition.

Andelen af store træer, og mængden af både stående og liggende dødt ved, er generelt lave i Kajbjerg Skov. Fjernelse af alle hugstmodne træer og dødt ved i skove betyder, at skovene kommer til at rumme relativt få gamle træer og relativt lidt dødt ved, hvilket forringer levesteder for skovtilknyttede arter, herunder bl.a. mange vedboende svampe og biller. Ifølge den seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand i Danmark, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitattyperne.

Natura 2000-området elle og askeskov (91E0) er påvirket af u hensigtsmæssig hydrologi på grund af gamle, fungerende grøfter.

Inddæmning og kunstig afvanding med grøfter, dræn eller pumper forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter.

Der er kortlagt fem småsøer i Natura 2000-området. Fire af dem har forringet naturtilstand. Det skyldes deres beliggenhed i skygge under skovens træer og tilgroning med trådalger.

Der er kortlagt fire levesteder for stor vandsalamander i Natura 2000-området. To af disse har moderat tilstand. De ligger begge i skygge under træer, og der er tilgroning med trådalger. Begge søer er vurderet til at være belastede med næringsstoffer.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Natura 2000-planen indeholder en målsætning om at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje. Pleje af især lysåbne naturtyper vil forhindre tilgroning med f.eks. vedplanter. For skovnaturtyperne skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje, og der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper.

Planen har fokus på udlægning af urørt skov, og denne indsats forventes at forbedre tilstanden af områdets skove og hermed forbedre levesteder for skovtilknyttede dyr, planter og svampe. Planen indeholder en indsats om bekæmpelse af invasive arter, idet invasive arter medvirker til at forringe naturtilstanden.

For stor vandsalamander arbejdes der for at sikre egnede levesteder.

Indsatskrav for vandkvaliteten håndteres gennem vandområdeplanerne. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU-lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr.119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjord har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen på-virkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		<p>Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologisk mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen.</p> <p>I Natura 2000-område N117, Kajbjerg Skov, vil Natura 2000-planen medvirke til at hindre tilgroning af de lysåbne naturtyper strandvold med flerårig vegetation (1220) og surt overdrev (6230).</p> <p>Eventuel genetablering af en for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi, samt eventuel rydning af træer og buske omkring vandhuller, og eventuel sikring af pleje af surt overdrev (6230) medfører, at forholdene for stor vandsalamander (bilag II og IV) og</p>

			skovnaturtypen elle- og askeskov (91E0) forbedres. Andre arter, der har den våde skovtype, småsøer og surt overdrev (6230) som levested, får også bedre livsbetingelser.
Befolkningen	X		<p>Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende natur på områdets udpegningsgrundlag. For visse arealer vil gennemførelsen af planen betyde, at de vil blive omfattet af en plejeindsats, som vil kunne medføre en ændret drift på arealerne.</p> <p>Planen vurderes at kunne bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser.</p> <p>Visse indsatser, f.eks. potentielle hydrologiprojekter, vil kunne medføre ændringer i adgangen til delområder indenfor Natura 2000-området.</p> <p>Der er offentlig adgang til dele af området i henhold til Naturbeskyttelseslovens adgangsregler. Mulig udlægning af urørt skov, kan medføre ændret adgang til delområder. Natura 2000-planen indebærer ikke yderligere restriktioner for offentlighedens adgang.</p>
Menneskers sundhed	X		Planen medvirker til at sikre de beskyttede naturtyper samt arters levesteder i området således, at naturen i området på længere sigt opnår en god-høj kvalitet. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed.
Jordbund		X	<p>Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed, idet indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag, som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden.</p> <p>Se desuden vurderinger i skemaet under "Vand" og "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".</p>
Vand	X		<p>Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne.</p> <p>Natura 2000-planens indsatser vedrørende naturpleje og forbedring af hydrologi vil medvirke til at tilbageholde kvælstof og dermed bidrage til at opfylde vandområdeplanens mål.</p>

Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		En eventuel gennemførelse af et hydrologiprojekt vil kunne betyde, at dele af skovbunden i elle- og askeskov (91E0) bliver mere våde. Det vil kunne medvirke til at begrænse udledningen af CO ₂ .
Materielle goder		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkningen. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og/eller "Menneskets sundhed".
Landskab	X		Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien ved at give mulighed for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper, både lysåbne naturtyper som strandvolde og surt overdrev og skovnaturtyper som bøg på muld og ege-blandskov.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.		X	Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen kan berøre fortidsminder, der ved afgræsning eller pleje kan blive mere synlige i landskabet. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen berører ikke områder omkring kirker, mindesmærker eller andre menneskabte værdier, hvorfor planen vurderes ikke at påvirke kulturarv, herunder arkitektonisk og arkæologisk arv. Det vurderes, at indsatserne heller ikke indeholder tiltag, der har indflydelse på kulturarv skjult i jorden.
Arter	x		Natura 2000-planen indeholder indsatser til sikring af arters levesteder. Derudover vurderes det, at en eventuel indsats for en for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi og en eventuel rydning af træer og buske omkring vandhuller vil betyde bedre levevilkår for stor vandsalamander, og for andre arter, der har vandhuller og sumpskov som levested. Se i øvrigt vurderinger i skemaet under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".

Fredninger, Bekendtgørelses-fredninger og vildtreservater	X		Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets fredning, da fredningen har til formål at sikre naturværdier, hvilket Natura 2000-planen forventes at bidrage til.
Kumulative effekter	x		Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten og habitater for arter på området udpegningsgrundlag. Realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter.

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planerne skal generelt sikre en højere kvalitet af naturen og bidrage til en større biologisk mangfoldighed. Planen vurderes ikke at have negativ indvirkning på miljøet. Planen indeholder en indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov i området kan medføre en ændret adgang til områder på visse tidspunkter af året hvor jordbunden vil være vådere, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, og eventuelle hegninger. På private arealer, der udlægges til urørt skov, vil de generelle adgangsregler som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde.

Udlægning af urørt skov og indsats for sikring af en mere hensigtsmæssig hydrologi vil ligeledes, alt efter beskaffenheden af arealet som udlægges til urørt skov, herunder for eksempel beliggenhed, som endnu ikke er kendt, potentielt kunne påvirke forekomster af aske- og elleskov (91E0), som bliver vådere og hvor bevoksninger visse steder vil gå ud som følge af ændret vandstand. Sådanne påvirkninger vil for eksempel kunne håndteres ved at følsomme forekomster af naturtypen sikres udeladt af arealet, som udlægges til urørt skov.

Planen indeholder en indsats om at sikre sammenhæng i områdets natur, samt sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Ved såvel pleje af eksisterende natur som udlægning af landbrugsarealer til natur vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og Nyborg Kommune og mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundsjord. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejkrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

I Forslag til Natura 2000-planen for Natura 2000-område nummer N117, Kajbjerg Skov, planlægges der en indsats for at sikre de lysåbne naturtyper og skovnaturtyperne en hensigtsmæssig hydrologi, drift, pleje, og der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur. Der arbejdes desuden for at sikre egnede levesteder for områdets arter. Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt.

Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på 8 ha terrestriske natur med fokus på arealer med en kortlagt forekomst af invasive arter på over 10 % dækning: Det foreslås, at der gennemføres rydning af rynket rose på surt overdrev (6230) og på strandvolde med flerårig vegetation (1220). Det foreslås desuden, at plejen af surt overdrev (6230) fortsættes.

For stor vandsalamander arbejdes der for at sikre egnede levesteder. Et projekt til sikring af hensigtsmæssig hydrologi vil være til gavn for såvel stor vandsalamander, som for aske- og elleskov (91E0).

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Ændring af hydrologi i skov ved ophør af dræning kan have betydning for bøg på muld (9130) og ege-blandskov (9160), som potentielt vil udvikle sig mod fugtig-våde skovtyper som skovbevokset tørvemose (91D0) og elle- og askeskov (91E0). Hvis genopretning af en mere hensigtsmæssig hydrologi medfører, at tørre skovnaturtyper udvikler sig til våde skovnaturtyper, prioriteres denne udvikling på bekostning af tørre skovnaturtyper.

Naturlig succession på veldrænede jorder vil med tiden kunne ændre skovnaturtypen ege-blandskov (9160) til bøg på muld (9130). Den naturlige succession kan afbrydes ved en aktiv indsats, hvis egeskoven ønskes bevaret.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk Miljøvurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Kajbjerg Skov (nr. 117). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk